

Hamit TIRYAKI
İş Hukuku Uzmanı, Hukukçu

İŞÇİLİK ALACAKLARININ BELİRSİZ ALACAK DAVASI İLE TALEP EDİLEMEYECEĞİ

I- GİRİŞ

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 2015 Yılında verdiği 17.06.2015 tarihli ve E: 2015/22-1073, K: 2015/1622 sayılı kararıyla artık işçilik alacakları için belirsiz alacak davası açılmayacağına karar verdi. Bu konuda Yargıtay'ın iki hukuk dairesi arasında (9 ve 22) yaşanan görüş farklılığı şimdilik 22 nci Hukuk Dairesinin görüşü esas alınarak çözümlenmiş gibi. Ancak hatırlanacağı gibi Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 17.10.2012 tarihinde verdiği E: 2012/9-838, K: 2012/715 sayılı kararında “dava tarihi itibarıyla alacak tartışmalı ve açıkça belirli değilse, belirsiz alacak davası yanında kısmi dava da açılabileceğine karar vermişti. Ama şimdi bu karardan vazgeçmiştir. Söz konusu karar ve karara muhalefet edenlerin görüşleri aşağıda uygun başlıklar altında anlatılmaya çalışılacaktır.

II- İŞÇİLİK ALACAKLARINDA KISMİ DAVA AÇILABİLECEĞİ, BELİRSİZ ALACAK DAVASI AÇILAMAYACAĞI

a- Kısmi Dava Nedir?

Kısmi dava, alacağın yalnızca bir bölümü için açılan dava olarak tanımlanmaktadır. Bir davanın kısmi dava olarak nitelendirilebilmesi için, alacağın tümünün aynı hukuki ilişkiden doğmuş olması ve alacağın şimdilik belirli bir kesiminin dava edilmesi gerekir. Diğer bir söyleyişle, bir alacak hakkında daha fazla bir miktar için tam dava açma imkânı bulunmasına rağmen, alacağın bir kesimi için açılan davaya, kısmi dava denir. Kısmi dava açılabilmesi için talep konusunun bölünebilir olması gerekli olup, açılan davanın kısmi dava olduğunun dava dilekçesinde açıkça yazılması gerekmez. Dava dilekçesindeki açıklamalardan davacının alacağının daha fazla olduğu ve istem bölümünde “**fazlaya ilişkin haklarını saklı tutması**” ya da “**alacağın şimdilik şu kadarını dava ediyorum**” demesi, kural olarak yeterlidir¹.

Yürürlükten kalkan 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununda açıkça kısmi dava düzenlenmediği halde, söz konusu Kanunun yürürlükte olduğu dönemde de kısmi dava açılması mümkün bulunmaktaydı. Çünkü, alacak hakkının bir bölümünün dava edilip geriye kalan kısmının ikinci bir dava ile istenmesini engelleyen bir hüküm bulunmamaktaydı. Kısmi dava, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 109 uncu maddesinde ise, ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Anılan maddenin birinci fıkrasında; talep konusunun niteliği itibarıyla bölünebilir olduğu durumlarda, sadece bir kısmının da dava yoluyla ileri sürülebileceği; İkinci fıkrasında ise; talep konusunun miktarı, taraflar arasında tartışmasız veya açıkça belirli ise

¹ Yrg. HGK'nun 02.04.2003 gün ve 2003/4-260 Esas 271 K. sayılı ilamı, Hakan PEKCANITEZ, Oğuz ATALAY, Muhammet ÖZEKES, Medeni Usul Hukuku, Ankara 2013, s. 320.

kısmi dava açılmayacağı belirtilmiştir. Bununla birlikte ikinci fıkra 01.04.2015 tarih ve 6644 sayılı Kanunun 4 üncü maddesi ile yürürlükten kaldırılarak alacağın taraflar arasında tartışmasız ve belirli olup olmadığına bakılmaksızın kısmi dava açılması olanağı sağlanmıştır.

b- Belirsiz Alacak Davası Nedir?

01.10.2011 tarihinde yürürlüğe giren 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 107 nci maddesiyle, mülga 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununda yer almayan yeni bir dava türü olarak belirsiz alacak ve tespit davası kabul edilmiştir.

6100 sayılı Kanunun 107 nci maddesine göre,

"(1) Davanın açıldığı tarihte alacağın miktarını yahut değerini tam ve kesin olarak belirleyebilmesinin kendisinden beklenemeyeceği veya bunun imkânsız olduğu hâllerde alacaklı, hukuki ilişkiyi ve asgari bir miktar ya da değeri belirtmek suretiyle belirsiz alacak davası açabilir.

(2) Karşı tarafın verdiği bilgi veya tahkikat sonucu alacağın miktarı veya değerinin tam ve kesin olarak belirlenebilmesinin mümkün olduğu anda davacı, iddianın genişletilmesi yasağına tabi olmaksızın davanın başında belirtmiş olduğu talebini artırabilir.

(3) Ayrıca, kısmi eda davasının açılabilirdiği hâllerde, tespit davası da açılabilir ve bu durumda hukuki yararın var olduğu kabul edilir."

Hükümet tasarısında yer almayan bu madde, Türkiye Büyük Millet Meclisi Adalet Komisyonu tarafından, esasen baştan miktar veya değeri tam tespit edilemeyen bir alacakla ilgili hak arama durumunda olan kişinin, hukuk sisteminde karşılaştığı güçlüklerin bertaraf edilerek hak arama özgürlüğü çerçevesinde mümkün olduğunca en geniş şekilde korunmasının sağlanması gerekçesi üzerinde durularak ihdas edilmiş ve nihayetinde kanunlaşmıştır.

Maddenin gerekçesine baktığımızda ise; bu davanın kabul edilmesinin "Türk hukukunda artık salt hukukî korumanın ötesine geçilerek "etkin hukukî koruma"nın gündeme gelmiş olmasının da bunu gerektirdiği açıklandıktan sonra "bilinmeyen bir alacak için dava açmaya zorlamak gibi, hak aramanın özülüyle izah edilemeyecek bir yol ve aslında tarafın kendi ihmali ya da kusuru olmadığı hâlde bir yasakla karşılaşması gibi de bir engel söz konusu olduğu, oysa hak arama özgürlüğünün, böyle bir sınırlamayı ve gerçek dışı davranmaya zorlamayı değil, gerçekten hakkı ihlâl edilen veya ihlâl tehlikesi altında olan kişiyi, mümkün olduğunca geniş şekilde korumayı amaçlamadığı, belirsiz alacak davası veya tespit davası açılması hâlinde, alacaklı, tüm miktarı belirtmese dahi, davanın başında hukukî ilişkiyi somut olarak belirtmek ve tespit edebildiği ölçüde de asgarî miktarı göstermek durumunda olduğu, belirsiz alacak veya tespit davası açıldıktan sonra, yargılamanın ilerleyen aşamalarında, karşı tarafın verdiği bilgiler ve sunduğu delillerle ya da delillerin incelenmesi ve tahkikat işlemleri sonucu (örneğin, bilirkişi ya da keşif incelemesi sonrası), baştan belirsiz olan alacak belirli hâle gelmişse, davacının, iddianın genişletilmesi yasağına tâbi olmaksızın davanın başında belirtmiş olduğu talebini artırabilmesi benimsendiği, miktarı belirsiz alacaklarda zamanaşımının dolmasına çok kısa sürenin var olduğu, hallerde yalnızca tespit yahut kısmi edâ ile birlikte tespit davasının açılabilirdiği genel olarak kabul edildiği, alacaklının, yalnızca edâ davası veya yalnızca tespit davası yahut kısmi edâ ile birlikte külli tespit davası açabilme seçeneklerine sahip olduğu" belirtilmiştir.

c- Taleple Bağlılık İlkesi Nedir?

Talep konusunun niteliği itibarıyla bölünebilir olduğu ve kısmi dava açmanın caiz olduğu durumlarda, davacı, talep konusunun sadece bir kısmı hakkında hüküm elde etmek üzere bir dava açabilir (HMK md. 109). Böyle bir durumda, mahkeme, davacının hakkının

aslında daha fazla olduğunu tespit etse bile, taleple bağıllık kuralı gereği, davada talep sonucu olarak gösterilen miktarı aşacak şekilde karar veremez².

Taleple bağıllık ilkesi, 6100 sayılı Kanununun 26. maddesinde düzenlenmiştir. Anılan Kanunun "Taleple Bağıllık İlkesi" başlıklı 26. maddesinde;

" (1) Hâkim, tarafların talep sonuçlarıyla bağılıdır; ondan fazlasına veya başka bir şeye karar veremez. Duruma göre, talep sonucundan daha azına karar verebilir.

(2) Hâkimin, tarafların talebiyle bağılı olmadığına ilişkin kanun hükümleri saklıdır." düzenlemesi yer almaktadır.

d- Belirsiz Alacak Davasındaki En Önemli Şart: Alacağın Belirsiz Olması

Davanın belirsiz alacak davası türünde açılabilmesi için, davanın açıldığı tarih itibariyle uyuşmazlığa konu alacağın miktar veya değerinin tam ve kesin olarak davacı tarafından belirlenmemesi gereklidir. Belirleyememe hali, davacının gerekli dikkat ve özeni göstermesine rağmen miktar veya değer belirlenmesinin kendisinden gerçekten beklenilmemesi durumuna ya da objektif olarak imkansızlığa dayanmalıdır.

Madde gerekçesinde "Alacaklının bu tür bir dava açması için, dava açacağı miktar ya da değeri tam ve kesin olarak gerçekten belirlemesi mümkün olmamalı ya da bu objektif olarak imkansız olmalıdır. Açılacak davanın miktarı biliniyor yahut tespit edilebiliyorsa, böyle bir dava açılmaz. Çünkü, her davada arandığı gibi, burada da **hukuki yarar** aranacaktır, böyle bir durumda hukuki yararın bulunduğu söz edilemez. Özellikle, kısmi davaya ilişkin yeni hükümler de dikkate alınıp birlikte değerlendirildiğinde, baştan tespiti mümkün olan hallerde bu yola başvurulması kabul edilemez." şeklindeki açıklamayla, alacağın belirli veya belirlenebilir nitelikte olması durumunda, belirsiz alacak davası açılarak bu davanın sağladığı imkanlardan yararlanmanın mümkün olmadığına işaret edilmiştir.

6100 sayılı Kanununun 107/2. maddesinde, sorunun çözümünde yol gösterici mahiyette kriterlere yer verilmiştir. Anılan madde fıkrasında, karşı tarafın verdiği bilgi veya tahkikat sonucu alacağın miktarı veya değerinin tam ve kesin olarak belirlenebilmesinin mümkün olduğu anda davacının, iddianın genişletilmesi yasağına tabi olmaksızın davanın başında belirtmiş olduğu talebini artırabileceği hüküm altına alınmış, madde gerekçesinde de "karşı tarafın verdiği bilgiler ve sunduğu delillerle ya da delillerin incelenmesi ve tahkikat işlemleri sonucu (örneğin bilirkişi ya da keşif incelemesi sonucu)" belirlenebilme hali açıklanmıştır.

İş hukukunda da belirsiz alacak davasının açılabilmesi, bu davanın açılması için gerekli şartların varlığına bağılıdır. Eğer bu şartlar varsa, iş hukukunda da belirsiz alacak davası açılabilir, yoksa açılmaz³. Keza aynı şey kısmi dava için de sözkonusudur.

e- Alacağın Belirlenebilirliği ve İspat Edilebilirliği Kavramları

Burada, alacağın belirlenebilir olması ile ispat edilebilirliğinin de ayrıca değerlendirilmesi gerektiği unutulmamalıdır. Davacının talep ettiği alacağı belirlemesi objektif olarak mümkün, ancak belirleyebildiği alacağını ispat etmesi, kanunun öngördüğü şekilde (elindeki delillerle) mümkün değilse, burada da belirsiz alacak davası açılacağından söz edilemez. Çünkü, bir alacağın belirlenmesi ile onun ispatı ayrı şeylerdir. Davacı, talep konusu yaptığı alacağını çok net şekilde belirleyebilir; ancak her zaman onu ispat edecek durumda olmayabilir. Aksinin kabulü, her ispat güçlüğü olan alacağı belirsiz alacağa dönüştürmek gibi, hem kanunun amacına hem de genel ilkelere aykırı bir durumu ortaya çıkartabilir.

² Varol KARAASLAN, Medeni Usul Hukukunda Hakimın Davayı Aydınlatma Ödevi, Ankara 2013, s. 90.

³ Cemil SİMİL, Belirsiz Alacak Davası, İstanbul 2013, s. 414.

f- Alacağın Belirlenebilirliği ve Bilirkişi İncelemesi

Alacağın miktarının belirlenebilmesinin, tahkikat aşamasında yapılacak delillerin incelenmesi, bilirkişi incelemesi veya keşif gibi sair işlemlerin yapılmasına bağlı olduğu durumlarda da belirsiz alacak davası açılabileceği kabul edilmelidir. Ne var ki, bir davada bilirkişi incelemesine gidilmesi belirsiz alacak davasının açılabilmesi için yeterli değildir. Bir davada bilirkişiye başvurulmasına rağmen davacı dava açarken alacak miktarını belirleyebiliyorsa, belirsiz alacak davası açılmaz⁴.

Örneğin, iş hukuku uygulamasında, Yargıtay'ca fazla çalışma, hafta tatili, ulusal bayram ve genel tatil ücreti alacaklarının yazılı belgelere ve işyeri kayıtlarına dayanmayıp, tanık anlatımlarına dayanması halinde, hesaba esas alınan süre ve alacağın miktarı nazara alınarak takdir edilecek uygun oranda hakkaniyet indirimi yapılması gerekliliği kabul edilmektedir. Bu halde, tanık anlatımlarına dayanılarak hesaplanan alacak miktarından hakimnin takdir yetkisine bağlı olarak yapılacak indirim oranı baştan belirli olmadığından, alacak belirsiz kabul edilmelidir.

g- Belirsiz Alacak Davası Yerine Kısmi Dava Açılması Hali

6100 sayılı Kanun ile birlikte, yukarıda belirtilen çerçevede belirsiz alacak davası açma imkanı tanınarak, belirsiz alacaklar bakımından hak arama özgürlüğü genişletilmiş; bununla bağlantılı olarak da hukuki yarar bulunmadan kısmi dava açma imkanı sınırlandırılmakla birlikte, tamamen kaldırılmamıştır.

Zaman zaman, 6100 sayılı Kanun ile birlikte kabul edilen belirsiz alacak davası ile kısmi davaya ilişkin yeni düzenlemedeki sınırın tam olarak tespit edilemediği, birinin diğeri yerine kullanıldığı görülmektedir. Oysa bu iki davanın amacı ve niteliği ayrıdır. Alacak, belirli veya belirlenebilir ise, belirsiz alacak davası açılmaz; ancak şartları varsa kısmi dava açılması mümkündür.

Bu noktada şu da açıklığa kavuşturulmalıdır ki, şartları bulunmadığı halde dava dilekçesinde davanın belirsiz alacak davası olarak açıldığı durumda **davacıya herhangi bir süre verilmeden hukuki yarar yokluğundan davanın reddi** yoluna gidilmelidir. Çünkü, alacağın belirlenebilmesi mümkün iken, böyle bir davanın açılmasına Kanun izin vermemiştir. Böyle bir durumda, belirsiz alacak davası açmakta hukuki yarar yokluğundan dava reddedilmeli, ek bir süre verilmemelidir. Zira, burada talep açıktır, bu sebeple 6100 sayılı Kanunun 119/1-ğ. maddesinin uygulanarak süre verilmesi mümkün değildir; aslında açılmaması gerektiği halde belirsiz alacak davası açılmış olduğundan, bu konudaki eksiklik de süre verilerek tamamlanamayacağından, dava hukuki yarar yokluğundan reddedilmelidir. Buradaki hukuki yarar, sonradan tamamlanacak nitelikte bir hukuki yarar değildir. Çünkü, dava açıldığında o sırada mevcut olmayan hukuki yarar, bunun da açıkça mahkemece bilindiği bir durumda, tamamlanacak bir hukuki yarar değildir. Aksinin kabulü, aslında açık olan talep sonucunun süre verilerek davacı tarafından değiştirilmesi ve bulunmayan hukuki yararın sağlanması için davacıya ek imkan sağlanması anlamına gelecektir ki, buna usûl bakımından imkan yoktur, böyle bir durum taraflar arasındaki eşitlik ilkesine de aykırı olacaktır⁵. Bunun yanında, şayet açılan davada asgari bir miktar gösterilmişse ve bunun alacağın bir bölümü olduğu anlaşılacakla birlikte, belirsiz alacak davası mı yoksa belirli alacak olmakla birlikte kısmi dava mı olduğu anlaşılamiyorsa, bu durumda 6100 sayılı Kanunun 119/1-ğ. maddesinin aradığı şekilde açıkça talep sonucu belirtilmemiş olacaktır. Talep, talep türü ve davanın niteliği açıkça anlaşılamiyorsa, talep muğlaksa, aynı Kanunun 119/2. maddesi gereğince, davacıya bir haftalık kesin süre verilerek talebinin belirsiz alacak

⁴ SİMİL, age, s. 225.

⁵ Hakan PEKCANITEZ, Oğuz ATALAY, Muhammet ÖZEKES, Medeni Usul Hukuku, Ankara 2013, s. 454.

davası mı, yoksa kısmi dava mı olduğunun belirtilmesi istenmelidir. Verilen bu süreden sonra, davacının talebini açıklamasına göre bir yol izlenmelidir. Eğer talep, davacı tarafından belirsiz alacak davası şeklinde açıklanmış olmakla birlikte, gerçekte belirsiz alacak davası şartlarını taşıyorsa, o zaman yukarıdaki şekilde hareket edilmeli, hukuki yarar yokluğundan dava reddedilmelidir. Açıklamadan sonra talep belirsiz alacak davası şartlarını taşıyorsa, bu davanın sonuçlarına göre, talep kısmi davanın şartlarını taşıyorsa da kısmi davanın sonuçlarına göre dava yürütülerek karar verilmelidir⁶.

h- Her Bir İşçilik Alacağının Ayır Ayır Değerlendirileceği

Kanununun 297/2. maddesi uyarınca da her bir talep bakımından ayrı ayrı hüküm verilmesi gerektiğinden, bu durumda da dava dilekçesinde ileri sürülen taleplerin belirsiz alacak olup olmadığının her bir talep bakımından ayrı ayrı değerlendirilmesi gerekecektir.

ı- Davacının Çalışma Süresini Ücretini Bileceği Ön Kabulü

Davacı, çalışma süresini ve ücretini belirleyebilmektedir. Davacının ne zamandan beri çalıştığını veya ücretinin ne kadar olduğunu bilmemesi aynı zamanda hayatın olağan akışına da aykırıdır. Davacı işçinin kendisinin bilmediği çalışma süresini, tanıkların bildiğini veya bilirkişinin bileceğini farzetmek ispat kurallarına da hayatın olağan akışına da aykırıdır. Keza tarafın yeterli şekilde somutlaştırıp kendisinin bilgisinde dahi olmadığını belirttiği bir hususun mahkemece bilinmesini beklemek de mümkün değildir.

III- İŞÇİLİK ALACAKLARINA İLİŞKİN DAVALARDA BELİRSİZ ALACAK DAVASI AÇILABİLECEĞİ GÖRÜŞÜNDE OLAN YARGITAY 9. HD'NİN DEĞERLENDİRMELERİ

a- Belirsiz Alacak Davası İle Kısmi Dava Arasındaki Önemli İki Fark

a) Davanın belirsiz alacak davası olarak açılması halinde bir ek dava veya aynı davada dava konusunun ıslah yolu ile artırılması sözkonusu olmaz.

b) Belirsiz alacak davasında miktar belirlendikten sonra, tamamının istenmesi halinde zamanaşımı defii dikkate alınmazken, kısmi davada kısmi olarak istenen dışında bakiye alacak miktarının ek dava açılarak veya ıslah sureti ile artırılarak istenmesi halinde zamanaşımı defii ile karşı karşıya kaldığında, zamanaşımının dikkate alınması gerekecektir.

b- Alacağı Belirsiz Kılan Kriterler

Bir alacağı belirli veya likit olması için, hesaplama ile ilişkin hesabın unsurlarının bilinmesi veya bilinmesinin gerekli olması gerekir. Kısaca davacının yalnız başına ne kadar alacaklı olduğunu tespit edebilir durumda olması gerekir⁷. Bu koşullar yoksa, likit bir alaktan söz edilemez. İşçilik alacaklarına hizmet süresi ve ücret işçilik alacaklarında hesabın unsurlarıdır. Bu unsurların tartışmalı veya belirlenmesinin davacıdan beklenmemesi, alacağı belirsiz kılar. Bu anlamda dava konusu alacak miktarının veya değerinin belirlenmesi yargılama sırasında başka bir olgunun (ki bu işçilik alacakların çalışma olgusu, tazminat ve alacaklara esas süre ve ücret yönünden kendini gösterir) tespitini gerektirdiği durumlarda alacak belirsiz ve tartışmalı kabul edilmelidir. Zira alacakların belirlenmesine esas süre ve ücret özü itibari ile tespit içermekte ve başlı başına tespit davasının konusu olup, alacak ve tazminatın belirlenmesinin önemli unsurlarıdır. Alacağın belirlenebilmesi için de süre ve ücretin tam olarak bilinmesi veya bilinmesinin gerekmekte olması gerekir. Bu unsurlar tartışmalı ise ve davacı tarafından HMK.'un 107 nci maddesindeki gerekçede belirtildiği gibi

⁶ Yrg. 22 HD'nin 31.12.2012 tarih ve E: 2012/30463, K: 2012/30091 sayılı kararı.

⁷ Yrg. HGK'nun 14.07.2010 tarihli ve E: 2010/19-376, K: 2010/397 sayılı kararı.

tam ve kesin olarak belirlenemiyor ise alacak belirsizdir ve bu alacak kısmi dava veya belirsiz alacak davasına konu edilebilecektir.

c- Belge Düzenleme Yükümlülüğünün İşçide Değil İşverende Olduğu

İş sözleşmesinde iş görme edimini yerine getiren işçi açısından belgeye bağlama yetkisi ve yükümlülüğü yoktur. İşte bu ilke (belgeye bağlama) nedeni ile işçilik alacakları belirsiz alacak davası konusu yapılmaktadır. Kısaca işçinin alacağını belirleyebilmesi için işveren tarafından yasaya uygun belgelerin verilmesi gerekir. İşveren bu yasal yükümlülüklerini yerine getirmemiş ve işçi işverenin elindeki kayıtlara dayanarak alacağını talep etmiş ise alacağın belirsiz olduğunun kabulü kaçınılmazdır.

Dava konusu alacak karşı tarafın vereceği bilgi veya belgelerle belirlenecekse, alacak belirsiz kabul edilmelidir. Karşılaştırmalı hukukta geçerli olan bu kriter 107 nci maddenin 2 nci fıkrasının başlangıcında “karşı tarafın vereceği bilgi sonucu” yargılama sırasında belirlenme olarak kabul edilmiştir. Örneğin yıllık ücretli izin alacağı, izin defterinin; fazla mesai ve tatil çalışmaları kayda dayandığında puantaj (işe devam çizelgeleri) kayıtlarının işveren tarafından sunulması ile belirlenebilecektir. İş Hukukunda maddi hukuk kuralları içinde işverene kayıt tutma yükümlülüğü getirilmiştir. **Bu belgelerle ilgili yükümlülükleri yerine getirmeyen işverenin açılacak davada alacağın belirlenebilir olduğu savunması verinde olmayacaktır. İşçinin alacağının belirlenmesi kayda dayandığında, kayıtlı belgeleri sunmayan veya işçive vermeyen işveren, belirsiz alacak davası açılmasının sonuçlarına katlanmak zorundadır.**

d- Belirsiz Alacak Davasının Yararları ve İşçinin Hukuki Yararı

Belirsiz Alacak Davasının etkin koruma olarak getirdiklerine gözetmek gerekirse;

- * Maddi hukuk tarafından öngörülen subjektif hakların gerçekleşmesini sağlar.
- * Hak arama özgürlüğüne hizmet eder.
- * Usul ekonomisine hizmet eder.
- * Davacının yüksek yargılama giderlerine katlanma riskini azaltır.
- * Dava konusu hakkın zamanaşımına uğrama riskini azaltır.
- * Ve en önemlisi belirsiz alacak davası ile karşılaşmak istemeyen işvereni kayıt tutmaya zorlar.

Usul kurallarının maddi hukuk için araç olduğunu (Maddi hukuk içinde gerçekleşen hakkın talep edilebilirliğini, tespitini belirli kurallara bağlayan hukuk dalı) unutmamak gerekir. O nedenle iş yargılaması ve bu anlamda Hukuk Muhakemeleri Kanununun iş ve sosyal güvenlik hukukuna hizmet ederken, bu hukukun ilkelerini de gözardı etmemelidir.

İşçinin ilk başlangıç ücretini bildiği ve toplu iş sözleşmesine dayanan ücret artışlarını hesaplayabildiği bir an için varsayılsa dahi, fark hesapları için işveren uhdesinde olan belgelere ihtiyaç vardır. Yıllar içinde işçiye her ay ne kadar ücret, ne kadar ikramiye ve ne kadar fazla çalışma ödendiği işçi tarafından bilinmeli ki aradaki fark hesaplanabilsin. Somut olayda işverence işçiye her ay düzenli olarak ücret bordroları ile ödeme belgelerinin verildiği kanıtlanamamıştır.

Davacının bu bordrolar olmadan fark alacaklarını hesaplaması olanağı yoktur. Zira bankaya yatan ücret, çıplak ücret olmayıp, ücretin ekleri, sosyal yardımlar vardır. Bu ödemelerin bir kısmı çıplak ücrette, bir kısmı ise giydirilmiş ücrete dikkate alınacak ödemelerdir. Bu ödemelerin ayrıştırılması için bordroların dosyaya sunulması gerekir ve bu belgelerde işverendedir.

İşverene karşı son derece zayıf konumda olan, işverenin ücret düşürme işlemine karşı çıkamayan bir işçinin, kendisine verilmeyen, işveren uhdesindeki belgelere göre tam bir hesaplama yaparak dava açmasını beklemek doğru bir yaklaşım değildir. Aksine etkin korunması gereken işçinin belirsiz alacak davasından yararlandırılması gerekir. Mahkemenin bu yöndeki değerlendirmesi isabetli olup, davalının bu yöndeki temyizinin reddi gerekir.

Bir an için fark alacakların belirlenebilir olduğu kabul edilse bile, alacaklar yargılama sonucunda bilirkişi raporu ile belirlenmiş ve ıslah sureti ile artırılarak talep edilmiştir. Hukuki yarar şartı gerçekleşmiştir. Usul ekonomisi ilkesi uyarınca da alacakların esastan hüküm altına alınması doğrudur.

IV- SONUÇ

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu işçilik alacaklarına ilişkin olarak son verdiği kararda, belirsiz alacak davası açılmasını çok ciddi şartlara bağlayan bir karar vermiştir. Öyle ki, şartları bulunmadığı halde yersiz yere belirsiz alacak davası açıldığında davacıya herhangi bir süre verilmeden hukuki yarar yokluğundan davanın reddi yoluna gidilebilecek olumsuz sonuçlar söz konusu olabilecektir. Oysa Yargıtay 9 uncu Hukuk Dairesinin yaklaşımları esas alınarak dava konusunun niteliği ve işçinin konumu gereği alacağın belirsiz olduğu kabul edilseydi, hak arama özgürlüğü, usul ekonomisine hizmet etmesi, zamanaşımı riskini azaltması gibi pek çok konudaki yararlarından faydalanılmaya devam edilecekti.